

**Teoria crítica**

Codi: 100304  
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	OB	3	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

**Professor/a de contacte**

Nom: Gerard Vilar Roca  
Correu electrònic: Gerard.Vilar@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)  
Grup íntegre en anglès: No  
Grup íntegre en català: No  
Grup íntegre en espanyol: No

**Equip docent**

Ager Perez Casanovas

**Prerequisits**

Es recomana el coneixement de la llengua angles a nivell de comprensió lectora per tenir accés a una part de la literatura sobre la temàtica del curs.

**Objectius**

**OBJETIU GENERAL**

Aquesta assignatura ofereix un quadre històric i sistemàtic dels principals problemes filosòfics abordats per la teoria crítica desenvolupada principalment per l'anomenada Escola de Frankfurt. Amb aquesta finalitat s'estudien successivament els principals textos que han produït les tres generacions de filòsofs que fins ara podem adscriure a aquesta corrent del pensament, incloent la teoria crítica feminista.

**OBJETIUS ESPECÍFICS**

1. La comprensió dels principals problemes i conceptes utilitzats per la teoria crítica.
2. Habilitat per identificar, analitzar i explicar conceptes i arguments.
3. El coneixement dels principals enfocaments teòrics.
4. La familiarització amb els principals textos de la tradició crítica.
5. El correcte ús de la terminologia filosòfica
6. Desenvolupar les habilitats per a l'argumentació de l'estudiant
7. Potenciar l'exposició escrita i oral dels coneixements adquirits

8. Prendre consciència del potencial conceptual, analític i metodològic que ofereix

els corrents de la teoria crítica.

9. Establir un diàleg entre la tradició de la teoria crítica i altres corrents contemporànies de la filosofia continental

## Competències

- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Aplicar els coneixements de l'ètica als problemes morals de la societat, i valorar les implicacions sobre la condició humana dels canvis en el món de la tècnica contemporània.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Reconèixer les implicacions filosòfiques del coneixement científic
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Situar les idees i els arguments filosòfics més representatius d'una època en el seu rerefons històric i relacionar els autors més rellevants de cada època en qualsevol de les disciplines filosòfiques.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar casos històrics de fets científics.
2. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
3. Debatre a partir del coneixement especialitzat adquirit en un context interdisciplinari
4. Demostrar una posició pròpia davant d'un problema o una controvèrsia de rellevància filosòfica, o en un treball de recerca filosòfica.
5. Discriminar els trets que defineixen el lloc d'un autor en el context d'una problemàtica i reorganitzar-los en un esquema coherent.
6. Distingir els temes de rellevància filosòfica en els debats actuals
7. Distingir i contrastar textos representatius dels principals gèneres de la literatura filosòfica.
8. Documentar un tema filosòfic i contrastar-ne les fonts.
9. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
10. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
11. Explicar aspectes de la història de la ciència utilitzant la terminologia pròpia de la disciplina.
12. Explicar la importància filosòfica de la ciència contemporània i el seu àmbit d'aplicació.
13. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
14. Expressar-se en la llengua estudiada, oralment i per escrit, utilitzant el vocabulari i la gramàtica de manera adequada.

15. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
16. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
17. Identificar les idees principals d'un text sobre la matèria i fer-ne un esquema
18. Indicar i discutir les principals característiques del pensament definitori d'una època, emmarcant-les en el context.
19. Llegir comprensivament textos filosòfics bàsics.
20. Llegir comprensivament textos filosòfics de la història de la filosofia.
21. Organitzar el temps i els propis recursos per a la feina: dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
22. Participar en debats sobre qüestions filosòfiques respectant les opinions dels altres participants
23. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
24. Reconèixer, amb mirada experta, referents filosòfics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.
25. Relacionar diversos ordres d'idees incloses en els debats filosòfics actuals.
26. Resoldre problemes de manera autònoma.
27. Resumir els arguments centrals dels grans textos contemporanis d'ètica i filosofia política.

## Continguts

1. Teoria crítica i teoria tradicional (Horkheimer, Habermas)
2. La crítica de la raó instrumental (Horkheimer, Adorno, Marcuse)
3. Coneixement en constel·lacions (Benjamin)
4. Buscant una raó no identificant (Adorno)
5. La raó comunicativa (Habermas)
6. Les patologies de la raó (Honneth)
7. Teoria crítica i gènere (Fraser, Benhabib, Allen)

## Metodologia

1. Classe magistral i altres metodologies de treball en grup a classe
2. Taller d'escriptura consistente en el seguiment de la redacció de diferents treballs
3. Tutories individualitzades o en grups reduïts en les hores d'atenció
4. Presentació de treballs de grup a classe
5. Elaboració de itinerari personalitzats i seguiment del treball autònom de l'estudiant
6. Aprenentatge col·laboratiu i cooperatiu

## Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitats a classe	7	0,28	1, 4, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 27
Classes teòriques	38	1,52	3, 10, 11, 13, 19, 24, 25
Discussió en grups	10	0,4	3, 11, 15, 21, 22, 23
Tipus: Supervisades			
Direcció treballs	12,5	0,5	3, 9, 12, 19, 20, 22, 27
Tutories despatx i seguiment personalitzat	10	0,4	2, 4, 5, 15, 17, 18, 19, 21, 23, 25, 26

Tipus: Autònomes

---

Lectura de bibliografia obligatòria i recomanada	40	1,6	6, 7, 8, 17, 21, 25, 26, 27
Redacció treballs	25	1	14, 16, 17, 19, 23

---

## Avaluació

L'avaluació serà continuada y consta de las siguientes parts:

### TIPUS DE PROVA Punts

#### 1. Realització de dos exàmens parcials

Parcial 1 4 (punts)

Parcial 2 4 (punts)

#### 2. Redacció d'un assaig de 2000 paraules 2 (punts)

#### Informació general

- A principis de curs es comunicarà el format a seguir per a la redacció de l'assaig filosòfic i es proporcionarà una llista ampliada de lectures recomenades.

- En el calendari d'activitats que s'adjuntarà a l'inici del curs s'indiquen les dates de realització dels exàmens escrits i del lliurament dels restants exercicis. Per a una correcta avaluació continuada, no s'acceptaran treballs fora de les dates fixades. Per a més informació, veure els criteris de reavaluació.

- 
- Qualsevol canvi en les dates d'avaluació o dels continguts s'avisarà amb suficient temps d'antelació a classe.
  - En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fóruns, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'Estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.
  - En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

#### ALUMNES NO AVALUABLES

Els / les estudiants que no es presentin com a mínim a un dels dos exàmens parcials no seran avaluats al final del curs, llevat que es posin contacte amb el responsable de l'assignatura amb el suficient de temps d'antelació per a considerar una forma d'avaluació alternativa consensuada entre el professor i l'alumne / a.

#### Criteris de reavaluació

Per tenir una nota final cal que l'estudiant s'avalui de tant dels parcials com de l'assaig.

Data de reavaluació: per determinar.

**ADVERTÈNCIA - ELS ESTUDIANTS QUE DESITGEN PRESENTAR-SE A la reavaluació HAN DE POSAR-SE EN CONTACTE ELECTRÒNIC AMB LA PROFESSORA DE L'ASSIGNATURA ALMENYS AMB DOS SETMANES D'ANTELACIÓ A LA DATA ESTABLERTA. PER FAVOR, NO OBLIDEU ENVIAR-ME UN CORREU ELECTRÒNIC al meu correu institucional: Gerard.Vilar@uab.cat**

---

## Activitats d'avaluació

---

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Parcials	50%	3,5	0,14	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27
Redacció d'un assaig breu (2000 paraules)	25%	2	0,08	2, 16, 21, 23
Seguiment treballs	25%	2	0,08	21, 23, 26

## Bibliografia

### Bibliografia

Adorno, Th. y Horkheimer, M., *Dialectica de la Il.lustracio*

Adorno, *Dialectica Negativa*

Benjamin, *L'obra dels passatges*

Fraser, *Fortunes del feminisme*

Habermas, *Teoria de l'accio comunicativa*

Honneth, A., *Reconeixement i menyspreu*

Horkheimer, M., *Teoria critica i teoria tradicional*

Horkheimer, M, *Critica de la rao instrumental*

En començar el curs s'indicaran les pàgines que resulten de lectura obligatòria i les de lectura recomanable.

### Bibliografia complementària

Benhabib, S. (2006). *El Ser y el otro en la ética contemporánea: feminismo, comunitarismo y posmodernismo*. Barcelona: Gedisa.

Benhabib, S. et al (1995). *Feminist contentions: a Philosophical Exchange*. Londres: Routledge.

Fraser, Nancy (1997). *Iustitia Interrupta. Reflexiones críticas desde la posición "postsocialista"*. Trad. de Magdalena Holguín e Isabel Crisitina Jaramillo. Santa fe de Bogotá: Siglo del hombre editores y Universidad de los Andes.

---- (2008). *Escalas de justicia*. Trad. Antonio Martínez Rui. Barcelona: Herder.

Habermas, J. (1989). *El discurso filosofico de la modernidad*. Madrid: Taurus.

Jay, M. (1988). *La imaginacion dialectica*. Madrid: Taurus.

Honneth, A., et al., *The Routledge Companion to the Frankfurt School*, Routledge, 2019.

McCarthy, Th. (1992). *Ideales e ilusiones. Reconstruccion y deconstruccion en la teoria critica*. Madrid: Tecnos.

Rush, F. (ed.) (2004). *The Cambridge Companion to Critical Theory*. Cambridge: CUP Wiggershaus, R. (2012). *La Escuela de Francfort*. Madrid: FCE.

